

BDP / BCA / BTS

मराठी भाषेचा अधिष्ठान अभ्यासक्रम

सत्रांत परीक्षा

जून, 2016

01226

पाठ्यक्रम कोड : एफ.एम.टी.-01

वेळ : दोन तास

अधिकतम गुण : 50

नोट : सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा : 10
 - (a) मी पंतप्रधान झालो तर !
 - (b) एका जीर्ण किल्ल्याचे महत्त्व
 - (c) दूरदर्शन शाप की वरदान ?
 - (d) विभूतिपूजा लोकशाहीला मारक !
2. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : 8
 - (a) 'पिटू भक्तीचा डांगोरा' असे तुकाराम महाराज का म्हणतात ?
 - (b) 'आम्ही कोण' मधील 'आम्ही' या शब्दामागे कविला कोणता अर्थ अभिप्रेत आहे ?

- (c) मढेकरांच्या 'नव्या मनुतील गिरिधर पुतळा' या कवितेत यंत्रमुगातील प्रतिमाचित्र कसे रेखाटले आहे ते लिहा.
- (d) 'वळीव' या कथेतील तात्यांच्या मनातील ताण-तणाव आणि त्यातून कथा कशी फुलत गेली आहे ते स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

6

- (a) माणसाच्या मनात अलौकिक सामर्थ्य आहे असे वि.वा. शिरवाडकर का म्हणतात ?
- (b) कुंजाच्या मृत्यूची बातमी समजताच मुग्लीमायची अवस्था कशी होते ?
- (c) क्ष-किरण फोटोकडून गुंड्याभाऊ व चिमणराव यांच्या अपेक्षा काय होत्या ?
- (d) 'चेल मा' आणि 'चल मा' या शब्दांतून लेखकाने कोणता जीवनार्थ सूचित केला आहे ?

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर टीपा लिहा :

6

- (a) बालगंधर्व एक स्वयंभू गायक
- (b) नाटक आणि एकांकिका
- (c) भाषांतरासाठी दोन्ही भाषांवर प्रभुत्व गरजे चे
- (d) पत्रव्यवहाराचे महत्त्व

5. कंसात सांगितल्याप्रमाणे प्रश्न सोडवा :

5

नि, अधि, बे, बद, आउ (उपसर्ग/पूर्वप्रत्यय लावून प्रत्येकी चार शब्द बनवा.)

किंवा

खालीलपैकी एका कल्पनेचा सुमारे सहा ते आठ ओळीत विस्तार करा :

- (a) माझ्या मराठीची बोलु कवतुके
- (b) शुद्ध बीजापोटी, फळे रसाळ गोमटी
- (c) प्रयत्ने वाळूचे कण रगडिता, तेलही गळे

6. खालीलपैकी कोणत्याही तीन वाक्यचारांचा अर्थ सांगा :

3

- (a) मनात मांडे खाणे
- (b) कोटी करणे
- (c) जिवाची मुंबई करणे
- (d) जावईशोध
- (e) हरभऱ्याच्या झाडावर चढणे

किंवा

खालीलपैकी कोणत्याही तीन म्हणींचा अर्थ स्पष्ट करा :

- (a) झाकली मूठ सव्वा लाखाची
- (b) अगं अगं म्हशी मला कुठं नेशी ?
- (c) शहाण्याचा नोकर व्हावे, पण मूर्खाचा धनी होऊ नये.
- (d) खाई त्याला खवखवे.
- (e) केल्याने होत आहे रे, आधी केलेची पाहिजे.

7. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर थोडक्यात लिहा :

4

- (a) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी 'स्वावलंबी शिक्षणा'ची संकल्पना' कशी कृतीत आणली ?
- (b) भांडवलशाही समाजव्यवस्थेपेक्षा समाजवादी समाजव्यवस्था स्त्रीला स्वातंत्र्य उपभोगू द्यायला समर्थ आहे, स्पष्ट करा.
- (c) लोकसंख्यावाद थांबविण्यासाठी कोणते कार्यक्रम हाती घेतले पाहिजेत ?
- (d) पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी पशुपक्षी कसे उपयुक्त ठरतात, ते थोडक्यात लिहा.

8. श्री. प्रतीक साने यांची महाविद्यालयाच्या समितीने सहायक प्राध्यापक या पदासाठी एकमताने निवड केली आहे, त्यांना महाविद्यालयाच्या वतीने एक नेमणूक पत्र पाठवा.

4

9. खालील उताऱ्याचा सारांश लिहा :

4

स्त्रीने घरकामाची व बालसंगोपनाची सगळी जबाबदारी एकट्याने उचलणे हे पुरुषाला स्वाभाविक वाटते. स्वतंत्र स्त्रीला सुद्धा वाटते की तिने विवाह केला तरी तिच्या खाजगी आयुष्यातील जबाबदाऱ्यांतून तिला सुटका नाही. परंपरागत पत्नीप्रमाणे ती स्वतःला व घराला टापटीप ठेवायचा प्रयत्न करते. आदर्श माता बनू बघते. या सर्व आघाड्यांवर लढणे जिकिरीचे असते. पण ती ते नवऱ्यावरच्या व स्वतःवरच्या सुद्धा निष्ठेने करते. तिला तिच्या स्त्री म्हणून

ठरवून दिलेल्या प्रारब्धाशी प्रामाणिक राहायचे असते. म्हणून ती नवऱ्यापुढे पत्नीव्रत घेते व स्वतःसाठी स्वतंत्र व्यक्तिमत्त्व जोपासते. ती स्वतःच्या उद्योगांकडे जेवढे लक्ष पुरवते तेवढेच; कधी कधी तर त्याहूनही जास्त लक्ष नवऱ्याच्या यश-अपयशाकडे, त्याच्या अडीअडचणींकडे पुरवते. पुरुषाचे श्रेष्ठत्व मानण्याचे संस्कार तिच्यावर झालेले असल्यामुळे तिला हेच वाटते की तिच्यापेक्षा तिच्या नवऱ्याचे भवितव्य, त्याचे घरातले स्थान अधिक महत्त्वाचे होय. आपण जर त्याच्याएवढेच स्वतःला महत्त्वाचे समजू लागलो तर आपले घर उद्ध्वस्त होईल अशी भीती तिला वाटते. स्वतःचे स्थान निर्माण करण्याची इच्छा व त्याचवेळी घर टिकून राहावे म्हणून स्वतः एक पाऊल मुद्दाम मागे राहण्याचा निर्णय या दोन्हीमध्ये तिचा त्रिशंकू होतो व तिची फार ससेहोलपट होते.
